

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β' ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10).

Παρότι όσοι συχνάζουν στις ταβέρνες μπορούν να ενταχθούν σε αντιθετικά ζεύγη: άνεργοι-εργαζόμενοι (εργατικοί), μικροαστοί- λούμπεν, μοναχικοί-οικογενειάρχες, συνιστούν ωστόσο μια ομάδα με κοινό γνώρισμα: την ανεπάρκεια, που τους καταλογίζεται να αντεπεξέλθουν στις απαιτήσεις ανελέητων εργασιακών και κοινωνικών συνθηκών. Η πικρή αυτή συνειδητοποίηση τους κάνει να αισθάνονται ηττημένοι και αυτοκαταστροφικοί, εξωθώντας τους στις παρυφές των αστικών κέντρων, αναζητώντας εκεί καταπράυνση του πόνου τους από το βίωμα της αλλοτρίωσης και της ματαίωσης.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Η σύνδεση μεταξύ 1^{ης} και 2^{ης} παραγράφου επιτυγχάνεται με:

- **επανάληψη σημαντικών λέξεων και αντωνυμίας:** μεγάλη κατηγορία αντρικού αποκλειστικά πληθυσμού στην πρόταση-κατακλείδα της 1^{ης} παραγράφου, επαναλαμβάνεται ως ήρωες στην θεματική πρόταση της 2^{ης} παραγράφου και αντικαθίσταται από αντωνυμία γι αυτούς στην επόμενη πρόταση της 2^{ης} παραγράφου,
- **λέξεις νοηματικά συγγενείς:** παροχή, δημιουργία, συναισθηματικής ασφάλειας ενότητας και ένταξης, κατευνασμού των οδυνηρών συναισθημάτων της αποξένωσης, του κενού και της διάψευσης,
- **επίρρημα που δηλώνει τοπική σχέση:** εκεί. Στη 2^η παράγραφο, στη θεματική της πρόταση το τοπικό επίρρημα εκεί αντικαθιστά το ουσιαστικό ταβέρνες, που επιχειρούνται να προσδιοριστούν ως νησίδες, μαγαζί και στέκι στην 1^η παράγραφο.

Η 2^η παράγραφος εστιάζει στην κύρια και βασική προσφορά της ταβέρνας, ως χώρου ψυχαγωγίας και στην εμβάθυνση της πολύπτυχης έννοιάς του και του σημασιολογικού περιεχομένου του, κάτω από πρίσμα ψυχολογικό, συναισθηματικό και κοινωνικό.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15).

Ο συγγραφέας του κειμένου χρησιμοποιεί:

- **το σημείο στίξης:** άνω και κάτω τελεία (δίστιγμο), για να προαναγγείλει και να δώσει έμφαση, να συνδέσει δύο προτάσεις εκ των οποίων η δεύτερη είναι επεξήγηση, αποσαφήνιση της πρώτης: *«Αυτούς παρουσιάζει στην ταβέρνα: μικροαστούς, άνεργους, λούμπεν, ...»*,
- **ασύνδετο σχήμα** με το οποίο προσδίδει ύφος λιτό, γοργό, κοφτό, ροή, ρυθμό, και υποδηλώνει ψυχοσυναισθηματική δραματική ένταση: *«ανθρώπινη επαφή, φιλία και νέες γνωριμίες, χαλάρωση των εντάσεων, εκτόνωση του καημού και συντήρηση της ελπίδας κάνουν το μαγαζί σημείο καθημερινής συνάντησης και στέκι για μια μεγάλη κατηγορία αντρικού αποκλειστικά πληθυσμού»*
- **μεταφορική λειτουργία της γλώσσας:** *«φυτρώνουν»* οι μικρές νησίδες περιστασιακής ανακούφισης, πολυλειτουργικό καταφύγιο, ο κατευνασμός δηλαδή των οδυνηρών συναισθημάτων ...του κενού. {...} Ο μύθος της ηθικής μέσης ελληνικής οικογένειας με τη σύζυγο-φύλακα άγγελο του σπιτιού, τη μάνα –αγία και τον τίμιο νοικοκύρη συνθλίβεται κάτω από την ειρωνεία και την ειλικρίνεια του τολμηρού και διεισδυτικού βλέμματος του συγγραφέα.
- **αξιολογικά επίθετα:** *οδυνηρών, Νικημένοι* (μετοχή σε θέση επιθέτου στον λόγο) και *μοιραίοι, θλιβερούς, άτυχους, ανάλγητης*: Με αυτά διατυπώνονται αξιολογικές κρίσεις με τις οποίες ο συγγραφέας επιχειρεί να προβληματίσει τον αναγνώστη για την κοινωνική κατάσταση των ηρώων στο έργο του Βουτυρά.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Στην ιστορία είναι ξεκάθαρο ότι ο Βουβός γινόταν συστηματικά αντικείμενο χλεύης, σκωπτικών σχόλιων και, στην καλύτερη περίπτωση, περιπαικτικών πειραγμάτων, όπως φαίνεται από την επανάληψη των ρημάτων *πείραζε, περιγελούσε, περιγελάσουν*: *«Η μικρούλα ήταν η μόνη που δεν τον πείραζε. Ως κ' η μάνα τον περιγελούσε, μ' όλη της την καλή καρδιά. Στα χωριά το περιγέλοιο να λείψη δε γίνεται. Σκάνουν και πηγαίνουνε στο καλό, αν δεν περιγελάσουν ένα βουβά. Και στην ανάγκη, ας μην είναι και βουβάς»*.

Όμως, πέρα από τον κακοποιητικό λόγο, κάποιοι προέβαιναν και σε κακοποιητικές πράξεις, προχωρούσαν από τη λεκτική, ψυχολογική βία στη σωματική: «Κάποιος τούρριχνε του βουβού ένα πετραδάκι, ή και πεπονόφλουδο. Δεν το λησμονώ το πρόσωπό του το πικραμένο και το λυπητερό, καθώς γύριζε κ' έβλεπε τη μικρή, σα να της έλεγε: «Βλέπεις, τι θα πη να είσαι βουβός;» Η μικρή τότες κοίταζε γύρω, με μάτια που τινάζανε σπίθες. Αλλοίστο αν τον έπαιρνε το μάτι της το θεομπαίχτη που πέταξε το πετραδάκι ή το φλούδι απάνω στο σύντροφό της». Ήταν φυσικό ο Βουβός να ταπεινώνεται και να πονά, αλλά είχε σύμμαχό του, ακοίμητο φρουρό τη μικρή.

Ήταν αχώριστοι και στις χαρές και στα πανηγύρια με αμοιβαία αισθήματα, που δεν έκρυβαν: « Ο Βουβός, - όλη του η ακοή κι όλη του η μυλιά είτανε μαζεμένη στα ζωηρά μάτια του, και στα πρόσχαρα χείλη του- δεν χόρταινε να την καμαρώνη, και να της δίνη θάρρος με τα χαϊδευτικά του γνεψίματα».

Δεν ήταν εφικτό, ωστόσο, να ευοδωθεί αυτή η σχέση σε ένα κοινωνικό περιβάλλον, που δείχνει αναλγησία και συντρίβει τα συναισθήματα που δεν είναι κοινωνικά αποδεκτά, μόνο και μόνο, γιατί κάποιοι δεν ήταν τόσο τυχεροί να γεννηθούν χωρίς εκ γενετής προβλήματα και τους καταδικάζει σε μια ζωή, χωρίς αγάπη, εξωθώντας τους έτσι στην αυτοχειρία: « Αχ, τότε θυμούμαι και στη στερνή φορά που τον είδα! Περπατούσα μια βραδιά ...και κοίταζα τα ήσυχα και βαθιά νερά. ...Και δίπλα στην πέτρα, από το δικό μου το μέρος, έπλεε κάτι, που δεν άργησα να καταλάβω τι είταν. ...Πάω κοντήτερα, δεν είχα λάθος. Είταν άνθρωπος, κ' είταν ο δύστυχος ο Βουβός! Ίσα ίσα ότι στεφανώθηκε η μικρούλα!».

{Οποιαδήποτε διαπίστωση από τους/τις μαθητές/-τριες θεωρείται αποδεκτή, εφόσον μπορεί να συσχετιστεί/ τεκμηριωθεί με στοιχεία/ χωρία του κειμένου, χωρίς να δίνεται με τρόπο αυθαίρετο.}